

الصـلـحـ عـلـىـ الـشـرـائـعـ وـالـفـقـهـ اـنـجـلـيـزـ

ابن باتویه، محمد بن علی - ۳۱۱ ق.	منتخب علل الشرایع
علل الشرایع و الفتاوی، فارسی، برگزیده.	منتخب علل الشرایع
منتخب علل الشرایع، آفرینش و فلسفه احکام.	منتخب علل الشرایع
نویسنده شیخ صدوق؛ ترجمه حسین قاسمی؛ تصحیح، تلخیص و ویرایش محمد قربانیور دلور	منتخب علل الشرایع
ف، عربی محبت، ۱۳۹۲	منتخب علل الشرایع
۷۲۶ ص.	منتخب علل الشرایع
۹۷۸۵-۰۰۳۶۶-۶۶۳	منتخب علل الشرایع
فیض	منتخب علل الشرایع
عنوان زیارتی، جلد: منتخب علل الشرایع اسرار آفرینش و فلسفه احکام	منتخب علل الشرایع
کتابخانه به صورت زیارتی	منتخب علل الشرایع
احادیث شیعه - قرن ۴ ق.	منتخب علل الشرایع
قاسمی، حسین، ۱-۱، مترجم	منتخب علل الشرایع
ف، آذور دلور، محمد - ۱۳۹۴ - مصحح و ویراستار	منتخب علل الشرایع
BP ۱۹۵ / ۸۷۱۲۷۲	منتخب علل الشرایع
۱۳۹۷/۲	منتخب علل الشرایع
-	منتخب علل الشرایع

منتخب علل الشرایع

اسرار آفرینش و فلسفه احکام

مؤلف: محمد ارجمند شیخ صدوق - د. الله

تحقیق، تصحیح و ویرایش: محمد قربانیور

انتشارات: طوبای محبت

تیراز: ۵۰۰ نسخه

نوبت چاپ: دوم ۱۳۹۷

شماره: ۹۷۸-۳-۶۶-۰۶۶-۲

قیمت: ۱۵۰۰ تومان

طراح جلد: مجید غلامحسینی / صفحه آراء: جعفر حسن راده

نشانی: قوه، بلوار سمهیه، خیابان عباس اباد (شهیدین)، بلاک ۱۱۲
۰۶-۰۷-۷۷۷۷-۷۲-۷۲۱۲۲۲-۰۲-۰۷۷۷۷۷۷۷۷-۰۷۷۷۷۷۷۷۷-۰۷۷۷۷۷۷۷۷-۰۷۷۷۷۷۷۷۷

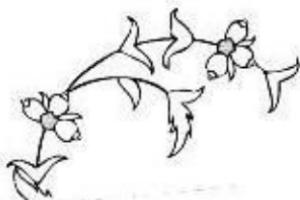
مرکز توزیع بین الملل کتب و انتشار اسلامی رسالت خدیس

www.tobaymohebat.ir

info@tobaymohebat.ir

www.islamicbookshop.net

سامانه پیامک: ۰۲۵-۰۱۳۳۰۰۱۳

فهرست مطالب

۱۵ ..... مقدمه

بخش اول: اسرار و علل برخی مسئل اعتقادی

فصل اول

توحید و علت آفرینش

۲۱ ..... علت آفرینش مخلوقات و اختلاف احوال ایشان

۲۷ ..... علت نامیده شدن انسان به «انسان»

۲۸ ..... علت اینکه خدای عزوجل ارواح را در بدنها قرار داد

۲۹ ..... علت نامیده شدن حوابه «حوا»

۲۹ ..... علت نامیده شدن زنان به «نساء»

۲۹ ..... کیفیت پیدایش نسل انسان

۳۳ ..... علت برتری برخی مردم از ملائکه و بدتری بعضی مردم از چهارپایان

۲۳	علت خشک شدن اشک‌ها و قساوت قلب‌ها و فراموش کردن گناه‌ها
۲۴	علت به دنیا آمدن مؤمن از کافرو کافراز مؤمن
۳۴	علت تلخی در گوش‌ها و شیرینی در لب‌ها و شوری در چشم‌ها
۴۱	علت‌های آفرینش اعضاء و جوارح گوناگون در بدن انسان
۴۴	عا، آن که در کف دست مو نمی‌روید ولی در پشت دست مو هست
۴۵	علت آن که خداوند از نظر مردم پنهان است
۴۵	شدت بسیاری امده استان و تابستان
۴۶	علت این که سازمان زندگی خدا فراخوانده شد
۴۶	علت زلزله
۴۹	علت آن که خدای عالی مگر افرید
۴۹	علت برتری دادن مردان زنان
۵۰	علت کرم میوه‌ها و علت آفرینش، حوت و ذرت و هن و شلغم
۵۱	علت آن که بعضی از درختان میوه می‌دهند و بعضی میوه نمی‌دهند
۵۱	علت آن که سدرة المنتهى، «سدرة المنتهى» نامیده شد
۵۱	علت نامیده شدن نجف به «نجف»
۵۲	علت آن که قم، «قم» نامیده شد

فصل دوم

اسوار و علت‌هایی پیرامون انبیاء و ملائک

۵۳	علت آن که انبیاء و رسولان و امامان از ملائکه برترند
۵۷	علت نامیده شدن آدم از ملائکه به «آدم»
۵۸	علت آفریده شدن آدم بدون پدر و مادر و عیسی بدون پدر
۵۸	علت نامیده شدن نوح از ملائکه به «نوح»
۵۹	علت آن که خداوند تمام مردم دنیا را در زمان نوح غرق کرد
۵۹	علت نامیده شدن ابراهیم از ملائکه به «ابراهیم»

علت آن که خداوند عزوجل ابراهیم ﷺ را «خلیل» خود گردانید.....	۵۹
علت نامیده شدن ذوالقرنین به «ذوالقرنین».....	۶۳
علت نامگذاری یعقوب ﷺ به «یعقوب و اسرائیل».....	۶۳
علت مبتلا شدن انبیاء و مؤمنین [به بلاها].....	۶۴
علت آن که یعقوب بوی یوسف را از فاصله ده روز استشمام کرد.....	۶۵
علت آن که از نسل یوسف ﷺ کسی به پیامبری نرسید.....	۶۶
علت آن که فاطمه زبیخا ازدواج کرد.....	۶۷
علت نامیه شد، موسی ﷺ به «موسی».....	۶۷
علت آن که حداؤذ رسماً ﷺ را برای سخن گفتن برگزید و نه دیگران را.....	۶۸
علت نامیده شدن سرمه ﷺ «حضر» و علت کارهای او.....	۶۸
حکیمانه بودن کارهای سیروالمؤمن بن ابی همانند کارهای حضرتی.....	۷۵
علت آن که فرعون، موسی ﷺ را شست.....	۷۹
علت آن که خداوند به موسی ﷺ پر ردو کفش خود را در آورده.....	۷۹
علت نامیده شدن کوه به «طور سیناء».....	۸۰
علت آن که موسی ﷺ آرزوی مرگ کرد و علت آن که قرش، امعلوم است.....	۸۰
علت آن که سلیمان ﷺ گفت: «مرا بیخش و حکومی به ع. ایر. دار...».....	۸۱
علت اسم سلیمان ﷺ و نام «داوود» علیه السلام، اختیار باد به سلیمان ﷺ	۸۲
علت مبتلا شدن ایوب نبی ﷺ [به بلا].....	۸۴
علت نامیده شدن اسماعیل بن حزقیل ﷺ به «صادق الوعد».....	۸۶
علت آن که پیامبر ﷺ هنگام تولد همانند عیسیٰ ﷺ دهان به حکمت نگشود.....	۸۷
علت آن که کفار رکریا ﷺ را کشتنند.....	۸۸
علت معجزه [داشتمن انبیاء و امامان ﷺ].....	۸۸
علت نامیده شدن پیامبران اولوالعزم به «اولوالعزم».....	۸۹
علت آن که خداوند امر به اطاعت رسولان و امامان ﷺ کرده است.....	۸۹

۹۰	علت احتیاج به پیامبر و امام <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small>
۹۱	علت اینکه پیامبر <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> برترین انبیاء است
۹۱	علت «اُنی» نامیده شدن پیامبر <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small>
۹۳	علت آن که خداوند پیامبرش را «یتیم» قرار داد
۹۳	علت «معراج»

فصل سوم

علل و اسراری مرتبط با اهلیت صلوات الله علیه و آله و سلم

۹۵	علت آن که بزرگ راز نزد خداوند، محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> نامیده شده‌اند
۱۰۰	علت اینکه محبت خد و رسول او و اهل بیت <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> بر مردم واجب است
۱۰۱	علت آن که دوستی اهل بیت <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> پاکی و دشمنی با ایشان ناپاکی است
۱۰۵	علت آن که مردم علی <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> را رها کردند
۱۰۶	علت آن که امیرالمؤمنین <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> با مخالفان بند نکرد
۱۱۳	علت آن که امیرالمؤمنین <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> «فَدَك» رانگزد
۱۱۴	علت اینکه پیامبر خدا <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> کنیه امیرالمؤمنین <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> را «ابو راب» نارداد
۱۱۵	علت آن که امیرالمؤمنین <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> چهار انگشت به دست می نمود
۱۱۶	علت آن که امیرالمؤمنین <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> به دست راست انگشت می نمود
۱۱۷	علت نامیده شدن امام علی <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> به «امیرالمؤمنین» و شمشیرش به «ذوالفقار» و امام زمان <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> به «قائم و مهدی»
۱۱۸	علت آن که علی بن ابیطالب <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> تقسیم کننده بهشت و جهنم است
۱۲۳	علت آن که رسول خدا <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> را وصی خود قرارداد نه دیگری را
۱۲۶	علت تربیت پیامبر <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> امیرالمؤمنین <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> را
۱۲۶	علت آن که فقط امیرالمؤمنین <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> از رسول خدا <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> ارث برد نه دیگری
۱۲۷	علت آن که امیرالمؤمنین <small>صلوات الله علیه و آله و سلم</small> وارد شوری شد

- علت آن که بعضی از امامان خروج نموده و بعضی سکوت کردند و ۱۲۸
- علت آن که امیرالمؤمنین علیه السلام اولین کسی است که وارد بهشت می شود ۱۲۹
- علت نامیده شدن فاطمه علیها السلام به «فاطمه» ۱۲۹
- علت آن که فاطمه زهرا علیها السلام، «زهرا» نامیده شد ۱۳۱
- آن که فاطمه و مریم علیهم السلام بتوان نامیده شدن ۱۳۳
- علت نامیده شدن فاطمه علیها السلام به «محمدثه» ۱۳۳
- علت آن که خداوند علیه السلام «فاطمه» علیها السلام را بسیار می بوسید ۱۳۵
- علت آن که امیرالاممین علیها السلام فاطمه علیها السلام را بعد از وفات غسل داد ۱۳۶
- علت آن که فاطمه علیها السلام شده دفن شد ته در روز ۱۳۶
- علت آن که پیامبر علیه السلام نامل درهی برائت را بازگرداند ۱۴۱
- علت آن که خالد بن ولید مامور دشمن امیرالمؤمنین علیها السلام شد ۱۴۲
- علت اثبات امامان علیهم السلام ۱۴۴
- علت اینکه زمین از حجت خدا بر منازل اهل نمی ماند ۱۴۸
- علت آن که پیامبر علیه السلام درب منازل به جز منازل علیها السلام را بست ۱۵۳
- علت آن که امامت در فرزندان امام حسین علیها السلام را رگرفت، نه امام حسن علیها السلام ۱۵۴
- آنچه امام حسن علیها السلام را به صلح با معاویه واداشت و چونکی آن اح ۱۶۰
- علت آن که امام حسن علیها السلام کنار رسول خدا علیها السلام دفن نشد ۱۶۴
- علت آن که روز عاشورا بزرگترین روز مصیبت شد ۱۶۵
- علت آن که حضرت قائم علیها السلام فرزندان قاتلان حسین علیها السلام را می کشد ۱۶۶
- علت آنکه علی بن الحسین علیها السلام «سجاد» نامیده شد ۱۶۷
- علت آن که ابوسعیر محمد بن علی علیها السلام، «باقر» نامیده شد ۱۷۰
- علت آن که ابا عبدالله جعفر بن محمد علیها السلام، «صادق» نامیده شد ۱۷۱
- علت آن که امام موسی بن جعفر علیها السلام، «کاظم» نامیده شد ۱۷۲
- علت آن که حضرت علی بن موسی علیها السلام، «رضاء» نامیده شد ۱۷۲

علت آن که امام رضا علیه السلام ولایت عهدی مأمون را پذیرفت ۱۷۲
علت آن که علی بن محمد و حسن بن علی، عسکرین علیه السلام نامیده شدند ۱۷۵
علت آن که خداوند انبیاء و ائمه علیهم السلام را در همهی حالات پیروز قرار نداد ۱۷۵
علت غیبت [امام زمان علیه السلام] ۱۷۷
علت وجوب فراگرفتن خلاف آنچه را عame می‌گویند ۱۸۰
علت آن که شب قدر در هرسال وجود دارد ۱۸۱
علت مدن سده ..... عame به درک عید فطر و قربان ۱۸۱
علت تبدیل سوزن ۱ هر عیدی برای خاندان پیامبر علیه السلام ۱۸۲
علت خنده و لذت به داد ۱۸۲

بخش سوه: اسرار و علل برخی احکام و اخلاق

فصل بیل

علل و اسراری در مأمون نماز

علت آن که خدای عزوجل نمازرا واجب نمود ۱۸۵
علت آن که خدای عزوجل پنج نماز را در پنج وقت ۱۸۶
علت اینکه به نماز امر شدیم ۱۸۸
علت آن که امیرالمؤمنین علیه السلام نماز عصر را ترک کرد و علت بازگشت نهاد ۱۸۹
علت امر به اقبال در نمازو نهی از دست بسته نماز خواندن ۱۹۱
علت نماز شب ۱۹۲
علت اینکه آغاز نماز با وضو می‌باشد ۱۹۳
علت وجوب وضو بر صورت و دست و پا ۱۹۴
علت عدم شستن و مسح همگی اعضای وضو ۱۹۴
علت بطلان وضو با خوابیدن و خارج شدن بول و مدفوع ۱۹۵
علت امر شدن به قرائت اذان و کیفیت آن ۱۹۵

۱۹۷.....	علت وجود یک رکوع و دو سجده، تشهید و سلام در نماز
۱۹۷.....	علت نماز جماعت
۱۹۸.....	چرا بعضی از نمازها بلند خوانده می شود و بعضی دیگر بلند خوانده نمی شود؟
۱۹۸.....	علت اوقات تعیین شده در نماز
۲۰۰.....	علاء جایز بردن نماز بر میت بدون وضو
۲۰۱.....	علت هزار آیات برای کسوف
۲۰۱.....	علت اینکه روز ۴-۱، عید قرارداده شد
۲۰۱.....	علت تعداد بیاد تک رهای نماز عید فطر
۲۰۲.....	علت آن که سبعده حنگام نیست مگر بر زمین یا آنچه زمین رویانیده
۲۰۳.....	علت آن که دست‌ها هنگام به سوی آسمان بلند می‌شود
۲۰۴.....	علت آن که شراب خوار هر دو شراب بخور نمازش تا چهل روز قبول نمی‌شود
۲۰۴.....	علت تسبیح حضرت فاطمه
۲۰۵.....	علت پنج تکبیر گفتن بر میت

فصل دوم

اسراری در خصوص روزه

۲۰۷.....	علت وجوب روزه
۲۰۷.....	علت واجب شدن روزه بر مردم
۲۰۸.....	علت آن که خداوند روزه را بر امت پیامبر ﷺ سی روز واجب نمود
۲۰۹.....	چرا روزه در خصوص ماه رمضان واجب شده نه در سایر ماه‌ها؟
۲۱۰.....	چرا مردم فقط امر به روزه‌ی ماه رمضان شده‌اند نه بیش ترونه کمتر از آن؟
۲۱۰.....	چرا آن هنگام که زن حائض می‌شود نه روزه می‌گیرد و نه نماز می‌گزارد؟
۲۱۰.....	علت اینکه روزه حائض قضا می‌شود، اما نماز خیر
۲۱۱.....	علت استحباب روزه در پنج شنبه
۲۱۱.....	علت کفاره روزه

- علت آن که روزهای سیزه، چهارده و پانزدهم از ماه «ایام البيض» نامیده شده ۲۱۲
 علت آن که خوردن روزه بر مريض و مسافر واجب شده است ۲۱۳

فصل سوم

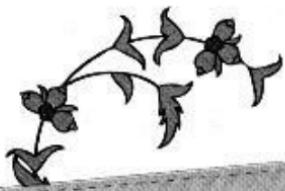
علت و فلسفه حج

- علت آن که «خداآوند، کعبه را مایه‌ی قوام کار مردم قرار داده است» ۲۱۵
 علت قرا، داده شدن کعبه ۲۱۵
 علت مکان - بـرالـاسـود، بـوسـيـدـن و مـيـثـاقـ قـرـارـ دـادـن آـن ۲۱۵
 علت آن به «حج»، «برز» از نمازو روزه است ۲۱۸
 علت آن که ۵ مـه «کـعبـه» نـيـدـه شـد ۲۱۹
 علت وسط زمین بـرـسـ کـعبـه ۲۲۰
 علت آن که طواف، هفت کردید ۲۲۰
 علت زمان حج در دهم ذي الحجه ۲۲۲
 علت استلام حجر و رکن یمانی و مسـرـ ۲۲۳
 علت سیاه شدن حجر و علت عدم شفای بـمار ۲۲۸
 علت آن که صفا، «صفا» و مروه، «مروه» نامیده ۲۲۸
 علت سعی بین صفا و مروه ۲۲۹
 علت آن که مـنـا، «منـا» نـامـيـدـه شـد ۲۲۹
 علت آن که عرفات، «عرفات» نامیده شد ۲۳۰
 علت رمي جمرهـها ۲۳۰
 علت قربانـي ۲۳۰
 علت آن که زيارت پـيـامـبـرـ ﷺ و امامـانـ عـلـيـهـمـ السـلـامـ بعد از حـجـ، واجـبـ گـرـدـيد ۲۳۱

فصل چهارم

علت و اسرار برخی احکام

۲۳۳.....	علت و جووب غسل برای جنابت نه برای ادرار و مدفوع
۲۳۴.....	علت غسل جمعه .....
۲۳۵.....	علت آن که مستحب است انسان در هر حال با وضعی باشد .....
۲۳۵.....	علت آن که قبر را چهار گوش درست می کنند .....
۲۳۵.....	علت باشیدن آن را قبر .....
۲۳۶.....	علت عذاب فبر .....
۲۳۷.....	علت حرام کردن شما .....
۲۳۸.....	علت حرمت زنا .....
۲۳۹.....	علت حرمت نسبت ناروا دادن به زدن اکدامن .....
۲۳۹.....	علت تحریم «آنچه که جز به نام ... ذیح شده آشد» .....
۲۴۰.....	علت تحریم ریا .....
۲۴۱.....	علت حرمت خوردن شراب، مردار، خون، گوشت خوک، میمون و خرس .....
۲۴۲.....	علت آن که گاو چشمش را به زیر انداخته و سرش را به آس نمایاند نمی کند .....
۲۴۳.....	علت مکروه بودن بعضی شغل ها .....
۲۴۵.....	علت حرمت لواط و مساچه .....
۲۴۷.....	علت بدتر بودن غیبیت از زنا .....
۲۴۷.....	علت حلال بودن گوشت گاو و گوسفند و شتر و دیگر حیوانات مأکول .....
۲۵۰.....	علت آن که در ا Rath «سهم پسر به اندازه سهم دو دختر است» .....

مقدمه

درک اسرار آفرین و داشتن علت احکام و دستورات دینی، از امور نهفته در وجود انسان آگاه است، از این روسای می‌نماید با تلاش و پرسش به فهم و درک آن برسد. محدث ارجمند شیخ وفق برای پاسخ‌گویی به نیاز مردم که به خاطر عصر غیبت و عدم دسترسی آشکار می‌توانستند به صورت مستقیم به جواب خود برسند، روایاتی را که در این رمینه از معصومین به دست آورده را جمع آوری کرده است و در کتابی به نام «علل الشرایع والاحکام والاسباب» به مشتاقان و دوستداران معارف الهی، عرضه نموده است.

درواقع «علل الشرایع»، مجموعه روایاتی از حضرت رسول اکرم ﷺ و امامان معصوم ع درباره علت برخی از احکام شرعی و عقیدتی است ع، کتاب مانند کتابهای دیگر شیخ صدوق ع، پیوسته مورد توجه علماء و فقهاء ع بوده قرارداشته و از معتبرترین اصول روایی می‌باشد که در مجموعه های روایتی بزرگ شیعیان ع، بحار الانوار و وسائل الشیعه، از آن استفاده شده و به آن استناد نموده‌اند. این کتاب ارزشمند برای شناخت علت برخی از احکام اسلام و فلسفه وجودی آنها بسیار راهگشا است. هم چنین دلایل و اسرار برخی از مباحث عقیدتی و کلامی در این کتاب بیان شده است، علاوه بر این، دلیل برخی از مباحث تاریخی به طور مستند ذکر شده است. نویسنده کتاب «علل الشرایع» ابو جعفر، محمد بن علی بن حسین بن بابویه

قمی (متوفی ۳۸۱ق) معروف به شیخ صدوق رض، از چهره‌های برجسته فقهی و روایی شیعه در قرن چهارم هجری است.

شیخ صدوق رض که خود یکی از بزرگ‌ترین روایت شیعه به شمار می‌آید، عمر خود را صرف شنیدن و نقل روایات اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام نمود تا ساختان گهربار آن بزرگواران را به گوش دیگرانسان‌ها و آیندگان برساند. وی با نگارش این کتاب، خدمتی بزرگ در راه شناساندن معارف اسلام و انگیزه و علت‌های احکام شرعی نموده است.

این الحمد لله رب العالمين حق ارجمند در بیش از پانصد مسئله مختلف به بررسی اسباب و علتهای پرداز و کتابش را در دو مجلد تنظیم نموده است؛ به طوری که در مجلد اول، دویست مسأله و دو باب و در مجلد دوم سیصد و هشتاد و پنج باب را فراهم آورده است که رحمه الله نشصد و چهل و هفت حدیث را شامل می‌شود. مرحوم شیخ صدوق حکمت‌های، و اسباب و علتهای پیدایش احکام شرعی مانند نماز، روزه، حج و طهارت، یا حقایق مسائل مانند خلالت لائمه، خلقت انسان، آسمانها، زمین، گیاهان، حیوانات، جنیان و سایر موجزات به ویژه حکمت نامه‌ای پیامبران و اهل نامگذاری‌های انسان‌ها و سایر موجودات به ملکوت اشیاء و علت بیت پیامبر اسلام (علیهم الصلاة والسلام) صلوات الله عليه و آله و سلم ابراساً، روایات معتبر و مستند در این کتاب فراهم و گرد آورده است.

احادیث مندرج در ذیل ایواب کتاب در زمینه‌های مختلف تاریخی، فقهی، هستی‌شناسی و عقاید است و ارزش مطالب و احادیث رض مده و آن چنان ارزشمند و شایان توجه است که شرح‌ها و حواشی بسیاری برآن بروشته شده است. این کتاب همواره در طول تاریخ توسط محدثان و متكلمان، مورد توجه الحمد لله رب العالمين بررسی قرار گرفته است و احادیث آن توسط دانشمندان متأخر مثل ابن شهر آشوب،

۱. مانند: ۱. اختصار علل الشرایع توسط شیخ ابراهیم کفعی تنظیم و تدوین شده است: ۲. تلخیص علل الشرایع: ۳. تلخیص ملخص علل الشرایع که هر دو توسط شیخ شرف الدین بحیری بحرانی نگاشته شده است: ۴. ترتیب اسناید الخصال و معانی الاخبار و علل الشرایع و ثواب الاعمال و عقاب الاعمال للشيخ الصدوق من الموسوعة الرجالية که زیر نظر مرحوم آیة الله سید حسین بروجردی تنظیم و تدوین شده است.

قطب راوندی، شهید اول و شهید ثانی، علامه مجلسی و فیض کاشانی در کتابهای مهم حدیثی نقل و شرح شده است. این کتاب با توجه به استنادهای خود شیخ صدوق به آن در سایر کتابهای مثل عيون اخبار الرضا^ع، الخصال، معانی الأخبار و من لایحضره الفقیه، از جمله نخستین تألیفات او بوده است.

در این کتاب آمده است که علی بن محمد بن قتبیه نیشابوری گوید: آنگاه که یعنی علّت‌ها را از فضل بن شاذان شنیدم به او گفتم: بگو که این علّت‌هایی را که نظر کردی از روی استنباط واستخراج و نتیجه عقل [خودت] بوده است یا از آن چیزهایی است ده؟ رمعصوم^ع شنیده‌ای و روایت کرده‌ای؟ گفت: من قصد خدای عز و جل را ناجح راجب گردانیده و مراد فرستاده اش را از آنجه تشريع و سنت کرده را نمی‌دانم... و یعنی علّت‌ها را نیز از جانب خود بیان نمی‌کنم بلکه این هارا بارها و بارها از مولایم ام... حسن ای بن موسی الرضا^ع شنیدم و جمع نمودم. گفتم: آیا می‌توانم این ها را از طریق... و از قول امام رضا^ع روایت کنم؟ گفت: آری. ذکر دو نکته مهم:

- به یقین آنچه که از جانب خدای متعال رام آفرینش و همچنین در دستورات و احکام، صادر گردیده، همگی نشأت گرفته از علم و حکمت الهی است که دانستن و احاطه به تمام مصالح و مفاسد امر، فقط در اختیار انبیاء و ائمه‌ی الہی می‌باشد، چرا که فرمودند «کل شی احصیناً فی امام مبین».^۱

- آنچه مرحوم شیخ صدوق از علل شریعت بیان نموده، بخش اعلل‌های بیان شده از لسان مبارک ائمه^ع در برخی امور است و در بسیاری از مسانع^ع، روایاتی به ما نرسیده یا در کتاب «علل الشرایع» ذکر نشده است.

مجموعه حاضر، تلخیص کتاب شریف «علل الشرایع» با ترجمه استاد حسن قاسمی از منشورات طوبای محبت است که در دو بخش عمده اعتقادی و احکام

۱. سوره یس، آیه ۱۲. مرحوم صدوق در معانی الاخبار ص ۱۹۵ طی حدیث شریف و نورانی مروی از پیامبر اکرم^{صلی الله علیه و آله و سلم} که در تفسیر البرهان نیز ذکر گردیده، بیان می‌دارد که حضرت رسول^{صلی الله علیه و آله و سلم} در حالی که بادست، علی^{صلی الله علیه و آله و سلم} رانشان می‌داد، فرمود: این «امام مبین» است، بی تردید او امامی است که خداوند علم همه چیز را در او احصا فرموده و قرار داده است.

و اخلاق با هدف نشر معارف الهی برای جوانان و آحاد جامعه، تهییه و تنظیم شده است. بخش اول به سه رکن اساسی مسایل اعتقادی شامل توحید، نبوت و امامت پرداخته و آنها را در سه فصل ارائه نموده است. در بخش دوم در چهار فصل به بررسی اسراری پیرامون نماز، روزه، حج و سایر احکام و اخلاق پرداخته است. تمام سی بر آن بوده که موضوعات و احادیث منتخب، متناسب با سنوات و نیازهای امروزین عموم جامعه باشد؛ لذا پس از گزینش بیش از چهارصد حدیث نورانی و بنیش را، بیان، تصحیح و ویرایش مجدد صورت پذیرفته تا برای خوانندگان عزیز علاقه - ان علوم اهل بیت علیهم السلام مورد استفاده بهتر قرار گیرد.

امیدوارم ده مگان بتوانیم با شناخت معارف و حقایق دین و کلام معصومین علیهم السلام، فرامین و تأسی آنان، زمینه فلاح و رستگاری خود را در دنیا و آخرت فراهم آوریم. باشد که مود رضایت حضرت ولی عصر علیه السلام، قرار گیرد.

فم المقدسه - ربیع الاول ۱۴۳۷

محمد قربانپور دلاور